

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).55](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).55)
УДК 796:373.31.5.0

Ковальчук Н.М.,
<http://orcid.org/0000-0002-7230-2521>
доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
Гнітецька Т.В.,
<http://orcid.org/0000-0003-2181-9552>
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
Усачов В.М.,
<http://orcid.org/0009-0007-0022-6631>
аспірант кафедри теорії фізичного виховання та рекреації,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

СТАН ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МІСЬКИХ ТА СІЛЬСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Якість підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Фізична культура)» була і залишається важливим завданням держави. Адже однією з фахових компетентностей цієї спеціальності є здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості, яка зорієнтована на стратегію підвищення рухової активності населення країни. Роль висококваліфікованого вчителя фізичної культури закладів загальної середньої освіти сьогодні надзвичайно важлива. Його професійне становлення починається ще до вступу у вищий навчальний заклад, а саме у стінах гімназії, ліцею, коли формується мотивація до вибору майбутньої професії. Але, як свідчить досвід, шкільний етап підготовки абітурієнтів інститутів (факультетів) фізичної культури використовується недостатньо. **Метою дослідження** є вивчення стану фізичної культури у міських та сільських закладах загальної середньої освіти та визначення його ролі у підготовці майбутнього вчителя. **Методологія дослідження**: аналіз та узагальнення навчально-наукової літератури, анкетування, опитування. **Результати дослідження**. В ході дослідження виявлено, що фізична підготовленість та рухові навички 36,4% студентів, які вступили на перший курс вишу у 2022 році недостатні для якісного опанування навчальних програм. Студенти не володіли тим рівнем основних знань та умінь з фізичної культури, які потрібно було закріпити, удосконалити ще у стінах ліцею, школи, а на їх базі здобувати нові теоретико-методичні знання та формувати складніші навички з різних видів спорту. Анонімне анкетування, в якому взяли участь 66 студентів (36 осіб навчалися у місті, 24 – у селі, 6 – у селищах міського типу), дозволило виявити низку факторів, які негативно впливають на спеціальну підготовленість абітурієнтів факультету фізичної культури, спорту та здоров'я. **Висновки**. Серед причин, які уповільнюють процес отримання студентом програмних результатів навчання у виші за спеціальністю 014 «Середня освіта (Фізична культура)», є порушення у системі організації освітнього процесу та методики навчання розділів програми з фізичної культури у закладах загальної середньої освіти.

Ключові слова: анкетування, студенти першого курсу, спеціальність 014 «Середня освіта (Фізична культура)», уроки фізичної культури, факультет фізичної культури, спорту та здоров'я, фізична підготовленість.

Kovalchuk N., Hnietetska T., Usachov V. State of physical education in urban and rural institutions of general secondary education. The quality of training of higher education students in specialty 014 «Secondary Education (Physical Education)» was and remains an important task of the state. The role of a highly qualified physical education teacher in general secondary education institutions is extremely important today. His professional formation begins even before entering a higher educational institution, namely in the walls of a gymnasium, a lyceum, when the motivation to choose a future profession is formed. However, experience shows that the school stage of training entrants to institutes (faculties) of physical culture is not used enough. First-year students have low physical preparedness, which, in turn, makes it difficult to acquire motor skills in various sports. The purpose of the research: studying the state of physical education in urban and rural institutions of general secondary education and determining its role in the training of future teachers. Research methods: analysis and generalization of educational and scientific literature, questionnaires, surveys. Results of the research. In the course of the study, it was found that the physical preparedness and motor skills of 36,4% of students who entered the first year of a higher educational institution in 2022 are insufficient for quality mastery of educational programs. The students did not possess the level of basic knowledge and skills in physical education that needed to be consolidated and improved within the walls of the lyceum, school, and on their basis to acquire new theoretical and methodical knowledge and form more complex skills in various sports. An anonymous questionnaire, in which 66 students took part (36 persons studied in the city, 24 - in the village, 6 - in urban-type settlements), made it possible to identify a number of reasons for insufficient professional preparation of the entrants to the Faculty of Physical Culture, Sports and Health. Conclusions. Among the reasons that slow down the process of obtaining programmatic learning outcomes by students in the specialty 014 «Secondary Education (Physical Education)» are violations in the system of organizing the educational process and methods of teaching sections of the physical education program in general secondary education institutions.

Key words: questionnaire, first-year students, specialty 014 «Secondary Education (Physical Education)», physical education lessons, Faculty of Physical Education, Sports and Health, physical preparedness.

Постановка наукової проблеми, аналіз останніх досліджень та публікацій. Будь-який освітній заклад ставить за мету випустити такого фахівця, рівень освіти якого відповідає вимогам роботодавців. Якість підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Фізична культура)» була і залишається важливим завданням держави. Адже однією з фахових компетентностей цієї спеціальності є здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості, яка зорієнтована на стратегію підвищення рухової активності населення країни. Сучасна школа вимагає від вчителя фізичної культури таких знань та умінь, які дозволять йому: створювати освітнє середовище з різними формами інтегрованого навчання; залучати до педагогічної взаємодії родини дітей, інших партнерів; інтегрувати пізнавальну та рухову діяльності учня за рахунок спеціально підібраних фізичних вправ, які стимулюють відповідні фізіологічні механізми; оцінити власну практику в контексті освітніх новацій; здійснювати моніторинг розвитку учнів. Такі вимоги сучасності отримали значний резонанс у складі професорського-педагогічного осередку. Матеріали круглого столу «Новий українській школі – нова фізична культура» стали предметом обговорення проекту стандарту вищої освіти з предметної спеціальності 014 «Середня освіта (Фізична культура)» [4]. К. Огніста, А. Огністий стверджують: «головна увага має бути зосереджена на підготовці нового покоління педагогів, яке зуміє підвищувати рівень власної загальної культури, складовою якої є фізична культура, покращувати рівень професійної кваліфікації та соціального статусу до рівня, що відповідає їхній ролі в суспільстві» [4, 34]. Державний інститут сімейної та молодіжної політики разом із співпрацівниками провів перше під час війни комплексне дослідження «Рівень залученості дітей та молоді до рухової активності та вплив спорту на фізичне і ментальне здоров'я» [6]. Попри наявність законів та програм виявлено низьку залученість дітей та молоді до фізичної активності та спорту, а також погіршення їхнього фізичного та психічного здоров'я. На нашу думку, роль вчителя фізичної культури, як ніколи, важлива на сучасному етапі життя. Дослідники наголошують, що події, які відбуваються на території нашої Батьківщини, без будь-якого сумніву, вказують на те, що населення України повинне дбати за свій психофізичний стан для її захисту та процвітання. Сьогодні, коли в країні війна, проблема формування у готовності до захисту Вітчизни в різних типах начальних закладів освіти набуває особливої актуальності [2]. Отже, роль вчителя фізичної культури закладів загальної середньої освіти сьогодення, який володіє вище зазначеними компетентностями, надзвичайно важлива. Його професійне становлення починається ще до вступу у вищий навчальний заклад, а саме у стінах гімназії, ліцею, коли формується мотивація до вибору майбутньої професії. Але, як свідчить досвід, шкільний етап підготовки абітурієнтів інститутів (факультетів) фізичної культури використовується недостатньо. Першокурсники мають низьку фізичну підготовленість, що зі свого боку, утруднює набуття рухових навичок із різних видів спорту [3]. Дослідники [5] виявили, що львівські учні середньої шкільної ланки на уроках фізичної культури компенсують рухову активність лише на 11-13 %, а тижневу 10-годинну норму рухової активності виконує лише 6,59% опитаних учнів. Якість уроків фізичної культури знижують різні чинники, серед яких: одноманітність, мала емоційність, недостатнє або надмірне навантаження, поганий інвентар тощо. Ще гірша ситуація склалася у багатьох сільських закладах загальної середньої освіти [1]. Таким чином, виникає питання: чи є освітній процес з фізичної культури у ЗЗСО першим етапом підготовки майбутнього вчителя відповідної спеціальності? Тому **метою дослідження** є вивчення стану фізичної культури у міських та сільських закладах загальної середньої освіти та визначення його ролі у підготовці майбутнього вчителя.

Методологія дослідження: аналіз та узагальнення навчально- наукової літератури, анкетування, опитування.

Виклад основних матеріалів дослідження. На факультеті фізичної культури, спорту та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки навчаються студенти не лише з населених пунктів Волині, а також з Житомирської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Рівненської, Хмельницької, Херсонської, Харківської областей. Фізична підготовленість та рухові навички 36,4 % студентів, які вступили на перший курс вишу у 2022 році виявилась недостатніми для якісного опанування навчальних програм. Тобто студенти не володіли тим рівнем основних знань та умінь з фізичної культури, які потрібно було закріплювати, удосконалювати, а на їх базі здобувати нові теоретико-методичні знання та формувати складніші навички з різних видів спорту. Щоб виявити причини низького вхідного рівня фахової підготовленості студентів першого курсу до навчання на факультеті фізичної культури, спорту та здоров'я, ми провели анкетування (14 питань), яке дозволило виявити умови проведення уроків фізкультури останнього року навчання у закладах загальної середньої освіти. В анкетуванні взяли участь 66 студентів, серед яких 49 юнаків та 17 дівчат. Серед них 36 (54,5%) осіб школи та ліцеї закінчували у місті, 24 (36,4%) особи навчались у селі та 6 (9,1%) – навчались у селищах міського типу.

Виявлено, що серед досліджуваних студентів двоє осіб під час навчання у школі за станом здоров'я були віднесені до спеціальної медичної групи та четверо осіб – до підготовчої. Опитування цих студентів показало, що не дивлячись на це, вони займалися на уроках фізкультури разом з основним відділенням але не брали участі у здачі контрольних нормативів та тестуванні фізичної підготовленості. Не у всіх ЗЗСО в розкладі випускних класів було передбачено проведення трьох уроків фізичної культури на тиждень. У деяких з них заплановано лише один урок (10,6 %), два уроки фізичної культури учні останнього року навчання мали у 21, 2% ЗЗСО, у інших 68,2% – фізкультура проводилась тричі на тиждень. Як у сільських, містечкових так і у міських закладах загальної середньої освіти, були випадки, коли замість уроків фізичної культури проводили заходи різного плану: збори, концерти, мітинги, уроки з інших навчальних предметів тощо. Іноді це робили у 10,6%, систематично у 25,8% навчальних закладів. З анкет студентів стало відомо, що 33,3% вчителів фізичної культури демократично відносились до спортивної форми учнів, вірніше до її відсутності. Учні могли приходити на урок фізкультури у тому ж вбранні, що були у класі, наприклад у джинсах, навіть у черевиках. Звичайно це заважало виконувати окремі вправи, тому частину уроку такі особи сиділи на лаві, особливо це спостерігалось серед дівчат.

Окремі вчителі фізичної культури (12,1%) не завжди проводять підготовчу частину уроку. Без попередньої підготовки організму учнів до фізичного навантаження вони починають урок з основної частини. У деяких випадках, за інформацією студентів, урок починався зі здачі залікових нормативів. Студенти також повідомили, що їхні вчителі (15,1%) були присутні на уроці, але фактично уроку фізкультури не проводили. Учні в цей час робили на уроці те, що їм хотілося або

нічого не робили. Про такі порушення навчального процесу повідомили 6% студентів, які навчалися в селі та 9,1% студентів, які навчалися у місті. Такі уроки фізкультури не були поодинокими. Хороша підготовка вчителя до уроку – запорука його вдалого проведення. Вчитель не тільки правильно підбирає засоби та методи для вирішення завдань уроку, а й вміє створити сприятливу атмосферу для реалізації запланованого. Інноваційна діяльність вчителя фізичної культури ніколи не залишиться поза увагою його учнів, які будуть поспішати на урок, із задоволенням та інтересом виконувати поставлені завдання, а вчитель буде для них авторитетом та прикладом для вибору майбутньої професії. Тому в анкету було включено питання: «Чи був ваш вчитель фізкультури прикладом та авторитетом для учнів?». «Ні» – відповіли 13,6% досліджуваних, а 25,8% не змогли визначитись з відповіддю. Про те, що вчитель користувався авторитетом та повагою в учнів повідомили 60,6% опитаних студентів першого курсу.

Якими ж бачать свої колишні уроки фізичної культури досліджувані студенти? На думку 10,6% опитуваних, уроки фізичної культури носять розважальний характер, а саме: гралися багато, техніці виконання вправ з різних модулів навчальної програми не приділялось уваги. Більшість студентів (57,6%) стверджують, що у їхніх ЗЗСО уроки були навчально-розважальними. Вчителі фізичної культури надавали учням відповідні знання та формували навички із запланованих програмою видів спорту, але відбувалося це в ігровій формі. Інші опитані студенти (31,8%) повідомили, що уроки носили лише навчальний характер. Особливих відмінностей у таких типах уроків фізичної культури між сільськими, міськими та містечковими ЗЗСО не виявлено. Також студентам було запропоновано дати загальну оцінку урокам, які вони відвідували під час навчання у ЗЗСО, зрозуміло, що оцінювання носить суб'єктивний характер. Аналіз відповідей показав, що 57,5% студентів оцінюють урок фізкультури на «відмінно», 31,8% – оцінюють на «добре», 15,2% – оцінюють на «задовільно», 4,5% – оцінюють на «незадовільно» і 6% – оцінюють на «дуже погано». Під час оцінювання студенти брали до уваги організацію проведення, зміст уроку, майстерність вчителя пояснювати та показувати вправи, наявність матеріального забезпечення тощо. Так як навчальна програма побудована за модульною системою, то ми намагалися виявити, які варіативні модулі вибирали учні для розширення бази своїх рухових навичок. Рейтинг вибраних модулів такий: 1. «Волейбол» – 41 (число означає кількість ЗЗСО, які вибрали модуль); 2. «Футбол» – 34; 3. «Легка атлетика» – 24; 4. «Баскетбол» – 17; 5. «Рухливі ігри» – 15; «Військово-спортивні ігри» – 9; «Плавання» – 6; «Настільний теніс», «Туризм» – 4; «Гімнастика» – 3. Отже, вище означені ігрові види спорту залишаються і надалі популярними серед учнів. Звичайно, цей вибір пов'язаний з спортивною спеціалізацією вчителя фізкультури та матеріальною базою. Басейни є лише у комплексах міських ЗЗСО, тому лише у них в учнів є можливість вибрати модуль «Плавання». Не дивлячись на те, що реформа Нової української школи давно крокує по країні, виявлено, що у 4-х сільських школах відсутня будь-яка матеріальна база для занять фізкультурою. За повідомленням студентів, замість спортивного залу, вони займалися фізичними вправами на коридорах, майстернях, а влітку на лузі. Опитування показало, що 65,1% ЗЗСО мають великі спортивні зали, 47% мають малі спортивні зали, у 59,1% шкіл є стадіони, а ігрові майданчики є у 22,7% шкіл. Лише у 11 міських ЗЗСО комплект спортивної матеріальної бази складають великий та малий зали, стадіон та ігровий майданчик. Також за відповідями студентів виявлено, що у 42,4% шкіл для повноцінних занять фізичними вправами бракує різного обладнання та інвентаря. Для учнів важливі не тільки забезпечення уроку необхідним спортивним обладнанням, а й комфортні умови переодягання до уроку та після уроку. На жаль у 22,7% шкіл відсутні роздягальні, хлопці та дівчата переодягаються у класах. Ні в одній із шкіл не обладнано душових кабін. Тому дотримання правил гігієни після занять фізичними вправами сумнівне.

Таким чином, аналіз анкет студентів-першокурсників дозволяє зробити наступні **висновки**. Недостатня матеріальна база для занять фізкультурою, відношення вчителів до предмету як до розваг, одноманітність навчальних модулів – не відповідають першому етапу підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. Сучасні правила вступу до вишу дозволяють стати студентом факультету фізичної культури, спорту та здоров'я, абітурієнтам, які за станом здоров'я були віднесені до спеціального та підготовчого відділення. У школі вони працювали за спеціальною навчальною програмою, тому не здобули рухових навичок та не набули потрібної фізичної підготовленості. Зменшення кількості уроків фізкультури теж негативно впливає на фізичний стан абітурієнтів. Здобувачеві вищої фізкультурної освіти доведеться форсовано наздоганяти незасвоєний об'єм предмету «Фізична культура», адже недостатній рівень його фізичної підготовленості та працездатності не дозволяє студенту швидко адаптуватися до режиму навчання та значного фізичного навантаження в нових соціальних умовах.

Література

1. Ковальчук Н. Проблеми та шляхи практичної реалізації «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ» в закладах загальної середньої освіти (на прикладі Волинської області). *Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення*: матеріали XI Міжнародної наук.-практ. конф. (10-11 травня 2018 р.). Львів: ЛДУФК, 2018. С. 130–133.
2. Ковальчук Н., Мороз М. Рухова активність як засіб підготовки до захисту Батьківщини. *Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення*: матеріали XIII Міжнародної наук.-практ. конф. (7-8. 10. 2022 р.). Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2022. С. 71-74.
3. Ковальчук Н., Санюк В., Козловський О. Готовність студентів I-го курсу до опанування гімнастичних навичок. *Молодіжний науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт* / уклад. А. В. Цьось, В. П. Романюк. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. Випуск 6. С. 16 – 20.
4. Новій українській школі – нова фізична культура. Матеріали круглого столу з обговоренням проєкту стандарту вищої освіти з предметної спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. За ред. Наумчука В.І., Огністого А.В. Тернопіль: В-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. 64 с.
5. Шевців У., Яковенко С., Карпов О. ставлення учнів середнього шкільного віку до традиційного проведення уроків фізичної культури. *Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення*: матеріали XI Міжнародної наук.-практ. конф. (10-11 травня 2018 р.). Львів: ЛДУФК, 2018. С. 53-56.

6. Як змінився стан здоров'я дітей за час війни. URL: <https://rubryka.com/2023/09/07/yak-zminyvsya-stand-zdorov-ya-ditej-za-chas-vijny-rezultaty-pershogo-velykogo-doslidzhennya-shhodo-fizkultury-ta-sportu/>

References

1. Kovalchuk N. (2018). Problemy ta shliakhy praktychnoi realizatsii «SPORT DLIa VSIKh» v zakladakh zahalnoi serednoi osvity (na prykladi Volynskoi oblasti). Problemy aktyvizatsii rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti naselennia: materialy XI Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (10-11 travnia 2018 r.). Lviv : LDUFK. S. 130– 133.

2. Kovalchuk N., Moroz M. (2022). Rukhova aktyvnist yak zasib pidhotovky do zakhystu Batkivshchyny. Problemy aktyvizatsii rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti naselennia : materialy XIII Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (7-8. 10. 2022 r.).Lviv : LDUFK im. Ivana Boberskoho. S. 71-74.

3. Kovalchuk N., Saniuk V., Kozlovskiy O. (2012). Hotovnist studentiv I-ho kursu do opanuvannia himnastychnykh navychok. Molodizhnyi naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Fizychno vykhovannia i sport/uklad. A. V. Tsos, V. P. Romaniuk. Lutsk : Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 2012. Vypusk 6. S. 16 – 20.

4. Novii ukrainskii shkoli – nova fizychna kultura. (2023).Materialy kruhloho stolu z obhovorenniam proiektu standartu vyshchoi osvity z predmetnoi spetsialnosti 014.11 Serednia osvita (Fizychna kultura) na pershomu (bakalavrskomu) rivni vyshchoi osvity. Za red. Naumchuka V. I., Ohnystoho A. V. Ternopil: V-vo TNPU im. V. Hnatiuka. 64 s.

5. Shevtsiv U., Yakovenko S., Karpov O. (2018). stavlennia uchniv serednoho shkilnoho viku do tradytsiinoho provedennia urokiv fizychnoi kultury. Problemy aktyvizatsii rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti naselennia: materialy XI Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (10-11 travnia 2018 r.). Lviv: LDUFK, S. 53-56.

6. Iak zminyvsia stan zdorov'ia ditei za chas viiny URL: <https://rubryka.com/2023/09/07/yak-zminyvsya-stand-zdorov-ya-ditej-za-chas-vijny-rezultaty-pershogo-velykogo-doslidzhennya-shhodo-fizkultury-ta-sportu/>

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).56](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).56)

УДК 796.012.62:614.46

Козицька А. П.,
<https://orcid.org/0000-0002-6167-643X>
старший викладач кафедри фітнесу і
фізкультурно-спортивної реабілітації,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ
Пшенична Л. П.,
<https://orcid.org/0000-0002-5537-411X>
старший викладач кафедри фітнесу і
фізкультурно-спортивної реабілітації,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ

СКЛАДНО-КООРДИНАЦІЙНІ ВИДИ СПОРТУ – ЕЛЕМЕНТ ПОБУДОВИ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІ В УМОВАХ ОСВІТИ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

У статті розглядається наукове обґрунтування процесу формування фізично-оздоровчої компетентності студентів, акцентуючи на специфіці роботи та принципах управління фізичним вихованням в закладах вищої освіти. Основна увага приділяється впровадженню цих принципів у життя майбутніми вчителями.

Автори статті проаналізували оздоровчі, розвивальні та виховні можливості складно-координаційних видів спорту, зокрема танцювальної аеробіки, як засобу підвищення ефективності організації фізичного виховання студентів. Досліджено організацію занять з танцювальної аеробіки, що включає теоретичні та практичні аспекти, а також елементи хореографії, акробатики, гімнастики та танців. Особливий акцент робиться на новизні використання цих видів спорту для формування не лише фізичної підготовленості, але й акробатичної, гімнастичної та танцювальної підготовки.

Стаття висвітлює проблему нервово-емоційної та розумової напруженості студентів, що може бути наслідком недостатньої рухової активності, недотримання режиму навчання та відпочинку, а також нераціонального харчування. Автор підкреслює, що ці фактори негативно впливають на стан здоров'я, фізичний розвиток та рівень фізичної підготовленості студентів.

На основі великої кількості досліджень у галузі фізичного виховання закладів вищої освіти, які готують майбутніх вчителів, робиться висновок про необхідність пошуку нових технологій для формування престижу у студентів мати високий рівень здоров'я. Зазначається, що цей престиж залежить від особистісної мотивації, знань та поведінки конкретної особистості, а також є результатом спільної праці викладача та студента.

Ключові слова: танцювальна аеробіка, складно-координаційні види спорту, рухова активність, студенти, фізичне виховання, формування компетентності, здоров'я, вчителі.

Kozytska Alla, Pshenychna Larysa, Complex-coordination sports are an element of building forms of organizing youth development in the conditions of education and life of future teachers. The article examines the scientific basis for the formation of physical and health competence of students, emphasizing the specifics of work and the principles of managing physical training in the cornerstones of higher education. The main respect is given to the promotion of these principles in life by future teachers.